

Opleidingskunde Leren in het werk, rond het werk, voor het werk

Astrid Schat*

Toen ik een opleidingsadviseur vertelde dat ik het nieuwe boek *Opleidingskunde*, van Erik Deen en Mariël Rondeel, in de kerstvakantie ging recenseren, reageerde hij enthousiast: 'Dat boek heb ik helemaal stukgelezen voor mijn opleiding en ik gebruik het nog steeds.'

Hij doelde op de eerste druk die in 1989 is uitgekomen met als titel: *Opleidingskunde, een bedrijfsgerichte benadering van leerprocessen*, geschreven door Joseph Kessels en Cora Smit, de oprichters van Kessels & Smit, *The Learning Company*. Dat boek is een standaardwerk voor iedereen die zich bezighoudt met opleiden en leren binnen organisaties. Na een tweede druk in 2007 was het boek toe aan een derde druk en Joseph Kessels vroeg Mariël Rondeel en Erik Deen deze klus te verzorgen. Dit resulteerde in het boek dat in deze recensie centraal staat: *Opleidingskunde. Leren in het werk, rond het werk, voor het werk*.

De auteurs

Beide auteurs werken als adviseur en ontwerper bij *The Learning Company*. In 2012 schreef Mariël Rondeel *Het Ontwerpboek*, waar Erik Deen ook een bijdrage aan leverde. Joseph Kessels nam in 2010 afscheid van *The Learning Company*, maar is als emeritus hoogleraar nog steeds actief. *Opleidingskunde* is in samenwerking met hem tot stand gekomen.

Het boek

De auteurs kozen voor een geheel nieuwe indeling en de term 'opleidingskundige' is vervangen door de termen 'ontwerper' en 'adviseur'. Hierover zeggen ze: "De interventies om leren te stimuleren zijn veel breder dan alleen opleiden. Daarom spreken we in dit boek over de ontwerper in plaats van over de opleidingskundige." De ontwerper analyseert een vraagstuk, ontwerpt leeroplossingen en stelt de leerresultaten vast. "Maar het is tevens iemand

die kan adviseren over het verbinden van leren en werken of over een zodanige inrichting van de werkplek dat het een aantrekkelijke leerplek wordt." Hiermee worden de nieuwe rollen goed neergezet.

Een ontmoeting

In het eerste hoofdstuk staat een fictieve ontmoeting centraal tussen twee oudstudenten *Opleidingskunde*. Beiden kijken terug op hun loopbaan, vertellen elkaar hoe zij nu werken en werpen een blik op de toekomst. De auteurs leggen zo op een bijzondere manier de basis voor deze nieuwe derde druk.

Het achtveldenmodel

Het achtveldenmodel (afbeelding 1) is in *Opleidingskunde* de leidraad voor de aanpak van leervraagstukken. Aan de hand van dit model beantwoordt de ontwerper twee belangrijke vragen: wat wil ik bereiken? En: wanneer ben ik tevreden? Het laat alle stappen en activiteiten zien om leerinterventies te ontwerpen, deze worden in het boek verder uitgewerkt. Voor de auteurs is het achtveldenmodel overigens niet 'het' model voor de ontwerpaanpak (er zijn immers tal van andere ontwerpbenaderingen), maar de ervaren professional zou gaandeweg zijn eigen flexibele model moeten ontwikkelen.

Afbeelding 1: Achtveldenmodel

De keuze voor het achtveldenmodel heeft te maken met het gegeven dat de auteurs vinden dat dit model aan drie belangrijke ontwerpbenaderingen voldoet. Het achtvelden-

model biedt systematiek (de instrumentele ontwerpbenadering), nodigt uit om in gesprek te gaan met elkaar (de communicatieve ontwerpbenadering) en levert prototypes op van leerinterventies (de pragmatische ontwerpbenadering). In elk hoofdstuk staan inspirerende praktijksituaties centraal en wordt de verbinding gelegd met theorieën over opleiden en onderwijs. Vele mooie schema's en figuren ondersteunen de theorie. Ieder hoofdstuk sluit af met een samenvatting. De bronnen en verwijzingen in de tekst zijn handig voor wie zich nog verder wil verdiepen. Dit maakt *Opleidingskunde. Leren in het werk, rond het werk, voor het werk* niet alleen een leidraad om leerinterventies te ontwerpen, het biedt ook een degelijke onderbouwing. Het is een basisboek voor beginnende professionals, maar is ook zeer interessant voor ervaren vakgenoten.

Boekinformatie

Titel: *Opleidingskunde. Leren in het werk, rond het werk, voor het werk*
Auteurs: Erik Deen, Mariël Rondeel i.s.m. Joseph Kessels
Uitgever: Vakmedianet
ISBN: 9789462154872
Prijs: € 39,95, 301 pagina's

* Astrid Schat is redacteur van OenG